

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 31. Ivisenses castigantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

secius palæ, non concepto igne præter naturam, Deo vim flammæ interdicente, illæse perseverant. Insolentia miraculi non placavit perfidos, qui perverſis interpretamentis rem miram elevantes, etiam quàm antea ferociùs iſtitere: actumque dere erat, nî è villis evocati Piratinienſes quamplurimi pugnam redintegrassent; in qua sexdecim ex hostibus cecidere, plures vulnera acceperunt, reliqui fugere, nullo à nostris, præter pauca & levia vulnera, accepto damno.

INTEREA Alfonso Aragonæ & Franciscus Clavicus, magnâ rerum inopiâ, ad Conceptionis Ibitiraquanorum oppidum, coacti fugiebant, quò jam volaverat fama Niezuvianæ crudelitatis, & Didacus Alfarus convocaverat ad consultandum oppidi primores: quorum Dux Nicolaus Nienguirus: *Nullum proderit, inquit, ô pater, præter citata arma consilium, citò prævertende sunt hostium machinationes; ne nos in consiliis captandis cunctabundos opprimant. Equidem de me meisq; affectis sic existimari velim, uxores ceterasq; necessitudines non prius reversuros, quàm hostibus repressis, carorum magistrorum necem copioso parricidarum sanguine expiaverimus.* Nec plura effatus, ducentos è popularibus suis armati & se sequi jubet, beneque animatos ad tutandos Provinciae fines, in Piratinienſem agrum deducit, satis se factarum putans, si nominis sui autoritate hostem remoraretur, donec longinquiora auxilia convenirent. Interim, audito ab cæteris Sociis per reliqua oppida de Rochi Gonsalvi & Rodericii necis nuncio, inter mestissimos Indorum ejulatus ubique trepidatum est. Augebat metum sparsus ab hoste rumor de reliquorum oppidorum in omnium Sociorum necem conspiratione. Singuli de absentium Sociorum periculo magis, quàm de proprio, angebantur, verentes ne gravius aliquot malum inopinatis exurgeret. At ubi cognitum est Joanni Castillio illatam etiam esse necem, & ab Niezuvio ad belli Societatem sollicitari Ethnicos mari Athlantico obversos, ut reliquas res Neophytorum labefactaret, aucta in immensum per cuncta oppida trepidatio est. Quare novi nuntii in Hispanorum urbes atque Indorum pagos longè lateque dimissi sunt, qui nostrorum militum paucitatem, & hostium numerositatem, periculique magnitudinem prædicarent: & quanta esset celerandi necessitas, atque quantum Sociis omnibus immineret discrimen, si se interiores populi Niezuvio conjungerent, demonstrarent. Interim militum manipulus ad Caasapaminienſes transmittitur, qui Petrum Romerum, hosti maximè vicinum, periculo subducerent. Sed Caasapaminienſium primores ejus discessum prohibere, affirmantes se coarere non posse, nisi vellent Neophytos omnes, Catechumenosque, ad latebras suas, pastore destitutos, postliminio redire. Si remaneret, denuò facturos objectu corporum, ne aliquid grave ei accideret. Cedendum perentibus fuit, ne quid in bene meritis peccaretur. Inter has res, exploratores tres in manus venire: factoque examine repertum, eos parricidii participes fuisse, & animo hostili venisse, ut nempe Quaracipucutium, inter Ibitiraquanos primæ autoritatis Castiquium, ad Niezuvii partes consanguinitatis titulo pertraherent. Aderat tum inter milites Quaracipucutius, qui interrogatus ab Didaco Alfaro, quid cum talibus cognatis suis agendum veller, respondit in eorum acta ritè inquirendum; & si nocentes essent, nullam suæ cognationis habendam esse rationem; nullum enim se veræ Religionis hostem inter affines suos in posterum computaturum. Quare Didacus Alfarus ab exploratorum præcipuo arma deponi in experimentum jubet: sed ille ferociter resistens, pede retracto, sagittam arcui aptavit, in Alfarum collimaturus, nisi ab circumstantibus repressus, vinculis oneratus fuisset. Octingenti jam milites convenerant, quibus copiis Niezuvium adhuc imparatum, & Ivisenſes in campum progressos, laceſcere placuit. Ivisenſi in oppido duos tantum ex hostibus reperere; ab quibus Antonius Bernal, Societatis nostræ adjutor, eò se duci voluit, ubi Joannes Castillius occubuerat. Quò cum pervenisset, Neophytus ex ejus comitibus unus repentinâ irâ incensus, exprobrato captivis illis parricidio, clavam elevans, en ait, per acerbam ironiam, en clavam & alium de Societate Religiosum, feri si audes: sed ante, hoc habe. Simul hoc dixit, in pectus & caput captivi clavam iteratò impingit: & actum erat de homine, nî Antonius noster ex equo de-

*Parricida
fugatur.*

**CAPUT
XXXI.**
*Ivisenſes
castigan-
tur.*

*Ibitiraqua-
norum sub-
lita.*

*Sociorum
trepidatio.*

*Auxilia po-
stulata.*

*Exploratores
capti.*

*Didaci Al-
fari pericu-
lum.*

*Neophyti in
parricidas
indignatio.*

*Caaror
recuperatur.*

*Irufentes
vincuntur.*

filiens, represso ferociente, tertium ictum divertisset. Mox pie veneratus Castillii exuvias, quod sindon deesset, talari se veste exuens, sacrum pignus semiuultatum eam involvit, & ad Piratinienſe oppidum reportat. Sequenti mane noſtræ cohortes in conſpectum hoſtium venere, à quibus cum Niezuviuſ & reos ſibi tradi per internuncios poſtulaffent, ſi pacem malleſent quàm bellum, nullum præter tela reſponſum acceperunt. Quare tanto impetu inveſti ſunt, ut momento ferme temporis, fuſis fugatiſque hoſtibus, victoriam cum multorum clade obtinuerint. Ex noſtris tres tantum deſiderati, triginta circa periculum vulnerati. Niezuviuſ primus ante pugnam fugiens, rate ex arborum ramis conſectâ, cum paucis comitibus, Urvaicâ tranſmiſſo, eoſque per varia loca profugus latuit, donec poſt aliquot annos in latronum manus incidens, furoris ſui pœnas lueret: etiam in miſeria ſua diu formidabilis, quod ejus conditio ignoraretur. Imbellis multitudo omniſ ſine ſpe reſtaurandi oppidi victoribus ceſſit. Niezuviuſ villas, quas cum concubinis numero pares habebat, flamma abſumpſit.

**CAPUT
XXXII.**

De Caaroënſibus vindicta ſumitur.

Emmanuël Capralis auxilia adpropinquat.

De cæteris auxiliis.

Caaroënſes ſuperantur.

Societatis moderatio.

Parricida aſtigati.

POSTQUAM juſtæ iræ utcumque litatum eſt, Nienguirus in Piratipienſem agrum victores reducens, reperit nova conveniſſe auxilia: nam Emmanuël Capralis Alpoinus, nobilis Luſitanus, Hiſpanorum manipulum ſuis ſumptibus publicâ authoritate ex Sancti Joannis urbe octoginta leucis diſtante conduxerat, & ex Indorum oppidis Divi Franciſci familiæ ſubjectis Frater Gregorius Oluna, vir apprime pius, ducentos Neophytorum & totidem Joannes Gamarra, vir immortalitate dignus, in Sociorum tutelam miſerat. Ex remotioribus verò Neophytorum noſtrorum coloniis Arapiſanduvius, & alii Caſiquii, non contemendam manum adduxerant. Ad quas res conſiciendas non parvum momentum attulerat Didaci Boroæ Aſſumptionis Reſtoris authoritas, qui fruſtra tentatis Paraquarienſium Hiſpanorum animis, ipſe per ſe recenſita auxilia contraxerat, & magnis itincribus, conſilii conferendi ergò (nam vices Provincialis abſentis gerebat) Piratipienſibus ſe adiunctum venerat. Vigefimo Decembris Emmanuël Capralis, reliquorum Dux, copias omnes ad Caapaminienſes, ubi Petrus Romerus periclitabatur, celeritè deducit. Nec ſine providentia Numinis celeritas fuit: nam altero quàm venerat die, Caaroënſes parricidæ numero quingenti, nihil noſtrarum copiarum conſcii, in Caapaminienſem agrum deſcenderant, & jam inſolenter immincebant oppido, cum noſtræ cohortes ex improviſo eductæ, tanto perduellibus, ad conſpectum præſertim Hiſpanorum equitum, terrori fuere, ut poſt primum incurſum, ſecundum inſultum non tulerint, ad proxima nemora tumultuoſè ſe recipientes: quibus hinc Capralis Alpoinus, hinc Nienguirus magnam cladem intulere. Multis fugâ dilapſis, quinquaginta captivi in poteſtatem venere, inter quos Caabure & Caarupe, necnon alii inſignes parricidæ. Altero mane militari ordine progreſſi, Caaroënſi oppido potiti ſunt. Ibi ſtatim de ſupplicio reorum actum. Multitudo cenſebat in omnes animadvertendum: pars ſanior pronuntiabat rebellionis capita ſolummodò eſſe amputanda. Societatis ſententia mitiſſima erat, noſtentis ſuas injurias ſanguine aut nimium juſtè ulciſci. Sed Capralis Alpoinus ita rem totam moderatus eſt, ut omnibus aliquid conceſſiſſe videretur: nam latâ in parricidas omnes capitis ſententiâ, duodecim tantum ex omni numero delegit, qui, quid alii mererentur, ultimo ſupplicio oſtenderent. Caabure & Caarupe, conjuratorum primi, laqueo vitam finire. Marangoa, Rochi Gonſalvii interfector, eo quo ſcelus patraſſerat loco, è furca ſuſpenſus eſt. Potirava, conjurationis author, poſtquam aliquandiu cum Araguira Joannis Caſtillii interfectore fugiſſet, ab ipſiſmet Ethnicis ambo traditi ſunt: de quibus etiam poſtea ſumptum ſupplicium. Unus Caabure inter blaſphemias ineptias, non admiſſâ Fide Chriſtianâ, expiravit: reliqui primo Sacramento expiati pie mortem admiſere. Atque hi ad unum omnes cum reliquis captivis aſſerere, cauſas illatæ patribus necis nullas fuiſſe, quàm quòd Chriſtianam religionem odiſſent, & ſuas antiquitates amarent. Marangoa moriens affirmavit, Rochum Gonſalvium verè poſt mortem loquutum fuiſſe, utpotè cujus os, cum cor loqueretur, contritum convuſumque à corpore

effec.